

Hrvatska filozofija u interakciji i kontekstu (I.)

Uz temu

Pod uredničkom ingerencijom Ivica Martinovića, godine 2010. u trećem smješću objavili temat »Frane Petrić i renesansne filozofske tradicije«. Radilo se o člancima nastalim kao rezultat izlaganja na simpoziju posvećenom Petriću, već dvadeset i osam godina održavanom u Gradu Cresu u sklopu znanstveno-kulturne manifestacije *Dani Frane Petrića*. Zajedno s prethodno objavljenim temama i člancima nastalima u okviru dugovječnog skupa, ne samo u *Filozofskim istraživanjima* nego i drugim srodnim i partnerskim časopisima poput *Metodičkih ogleđa* i *Priloga za istraživanje hrvatske filozofske baštine*, temat je neposredno ukazivao na vrijednost simpozija za istraživanje života i rada Frane Petrića, ali posredno, možda i važnije, ukazivao je na autentičnu potrebu za bavljenjem hrvatskom, regionalnom i slavenskom filozofijom općenito, kao posebne kulturne vrijednosti u povijesti blisko povezane s vodećim znanstvenim, odnosno filozofskim strujanjima. Na toj je osnovi simpozij dobivao na važnosti kao rijetko mjesto okupljanja novih spoznaja i vrijednih podsjetnika o filozofima i drugim, filozofiji naklonjenim znanstvenicima hrvatskog kulturnog konteksta.

U godini u kojoj je temat objavljen, simpozij je nosio naziv »Petrić i renesansne filozofske tradicije«. Slijedeći tematiku, narednih je nekoliko simpozija nastavilo u žarište interesa i istraživanja stavljati Cresaninov misaoni napor. Godine 2011. navedeni simpozij nosio je ime »Od Petrića do Boškovića: Mijene u filozofiji prirode«, 2012. i 2013. godine održavao se pod nazivom »Od Petrića do Boškovića: Hrvatski filozofi u europskom kontekstu«, 2014. i 2015. naziv simpozija je »S Petrićem u žarištu: Hrvatski filozofi u europskom kontekstu«, a od 2016. do 2019. razvija se pozadinska koncepcija i simpozij nosi naslov »Hrvatska filozofija u interakciji i kontekstu«. Kako je najavljeno, od 2020. godine simpozij će nositi naziv »Hrvatska filozofija i kultura u interakciji i kontekstu«, čime se znakovito dovršava unutarnja dinamika interesnih razvoja njegovih sudionika. Bez obzira na oblikovanje imena, usmjerenost simpozija na Petrića i hrvatsku filozofiju okupljenu oko njega kao simbola vidno je utjecala na razvoj istraživanja hrvatske, regionalne i slavenske filozofske baštine.

Pokazuje se da princip usmjerenog obnavljanja interesa prema Petrićevu životu i radu potiče zanimanje za istraživanje i učenje o Petrićevoj intelektualnoj ostavštini, a kada se kontinuirano pridaje važnost specifično hrvatskoj filozofiji, tada se to zanimanje proširuje na druge hrvatske ili uz Hrvatsku vezane filozofe i to naročito kod studenata i mladih istraživača. Možda djeluje

je očiglednim i banalnim, ali često se previđa: danas je to značajno zbog sve veće rastrojenosti i razapetosti u međunarodnom svijetu naizgled beskrajnog broja autora i članaka drugih jezičnih područja. Uključuje taj problem i snažan utjecaj iz inozemstva i pritisak logike objavljiivačke mašinerije – na to ukazuje već letimični pogled na imena u znanstvenoj literaturi prema kojoj polažemo za diplome i na temelju koje stječemo zvanja – i zbog toga se često može pasti u zamku vjerovanja da posebne kulture, u ovom slučaju hrvatska kultura, nisu dovoljno vrijedne našeg kratkog životnog vijeka. No časopisi *Filozofska istraživanja* i *Synthesis philosophica* nemali su se broj puta usmjerili upravo na posebne kulture i njihova intelektualna postignuća, npr. japansku filozofiju, afričku filozofiju, indijsku filozofiju, korejsku filozofiju i druge, argumentirajući da se tek ispreplitanjem tih posebnosti s općim filozofskim, tj. znanstvenim diskursom dolazi na ispravan put mišljenja i djelovanja. U duhu naznačenog, treba se održavati svijesti o tome da povijest hrvatske filozofije sačinjavaju vrijedni znanstveno-filozofskih doprinosi kojima se valja baviti i, dapače, da pored svjetski već afirmiranih autora poput Frane Petrića i Rudera Boškovića postoji još niz istraživačkih i intelektualnih veličina o kojima svijet treba znati ili na koje treba biti podsjećen. Za to je zbrinjavanje i emancipaciju u međunarodnoj znanstvenoj zajednici potreban velik broj upregnutih leđa.

Sagleda li se kretanje simpozija iz konteksta njegovih nositelja, moguće je uvidjeti zanimljivo međugeneracijsko zbližavanje, dijeljenje zajedničkog intelektualnog prostora tri, četiri generacije filozofa koje zapravo čine suvremenost hrvatske filozofije i postavljaju temelje za razvoj u budućnosti. Na jednom se mjestu sada okupljaju filozofi i drugi znanstvenici s kojima je creska baština započela, oni koji su povjerenje za nastavak zbrinjavanja već pridobili, ali i oni na kojima će to zbrinjavanje ostati, o čijem će rukovanju baštinom ovisiti hoće li tko u 2050. godini znati za Petrića i hrvatsku filozofiju ili ne, hoće li međunarodna zajednica biti i kod nas poučavana i našim jezikom filozofski buđena ili ćemo ju osuditi na skladišta i barake. Promjena naziva simpozija obilježava ulazak u novo razdoblje i smatrali smo da je tom prijelazu, upravo unutar kojega se odvija ključna generacijska komunikacija, potrebno dati simbolični obol. Stoga smo odlučili prirediti jedan istraživački presjek dugogodišnjih, recentnih i tek nadolazećih tema i pozvali mnoge istraživače koji su sudjelovali na skupu o Petriću posljednjih desetak godina da prirede njima prisna istraživanja.

S naše strane, u ovom i idućem broju *Filozofskih istraživanja* tako čitateljima i kritici dajemo na sud šesnaest istraživanja iz područja kanonske hrvatske filozofije i kulturnih konteksta u kojima su se naši mislitelji razvijali. Objavljeni autori bavili su se Petrićem, Boškovićem, Dragišićem, Monaldijem, Pejovićem, Bridom, Bergsonom i Ingardenom, Badrovom, Dominom, Roterdamskim, hrvatskim filozofskim antropolozima, kršćanskim piscima, utopistima, studentskim aktivistima, anarhistima, nacionalnim i kulturnim identitetom u hrvatskom društvu i hrvatskom književnom kulturom, iz različitih perspektiva, različitim pristupima ispitivani i u različite svrhe obznanjeni. Blok uključuje pregledne radove i radove povijesnog karaktera iza kojih se nalazi rudarski posao, svježije interpretacije kojima se stare ideje i uvidi nastoje osuvremeniti, nudimo nova tumačenja i interpretacije iz striktno filozofijskog rakursa, ali i interdisciplinarnе poglede na aspekte filozofskih ideja u svjetlu drugih znanosti. Neki od objavljenih priloga služe podsjećanju na zaboravljene i previdene autore, njihove ideje ili detalje tih ideja, a drugi problematiku obrađuju i u širem, gotovo odgojnom kontekstu, s osvrtom na

socijalne probleme sadašnjice i pozivom na njihovo rješavanje putem mišljenja s prethodnicima.

Dva tematska broja objavljujemo uz žalost mnogih što svoja istraživanja nisu uspjeli dovršiti za ovaj poziv. Međutim, uredništvo je ovom objavom otvorilo novi ciklus istraživanja hrvatskih i slavenskih intelektualnih nasljeđa i vjerujemo da će biti novih prilika za međusobno povezivanje i zajednički rad. U pripremi je nekoliko tema i projekata, a nadamo se da će naše čitatelje i istraživače prilozi objavljeni u brojevima 154 i 155 motivirati – i onim što je napisano i onim što nije – da se iskazanim namjerama pridruže sudjelovanjem na skupu i istraživačkim doprinosima.

Bruno Ćurko
Luka Perušić